

Towards Inclusive Education For Refugee Children (TIREF)

Call: EACEA/07/2017

Key Action 3: Support for policy reform - Social inclusion through education, training and
youth

592142-EPP-1-2017-1-TR-EPPKA3-IPI-SOC-IN

WP8: Pilot implementation and impact gathering

DEL. 8.2 White paper on inclusive education for refugee and migrant children in România

Version 1

June, 2021

Author:

Ani Drăghici, România

Introduction

Migrația este un proces care trebuie gestionat, și nu o problemă care trebuie rezolvată. Legislația privind Sistemul european comun de azil urmărește să asigure un acces mai bun la azil persoanelor care au nevoie de protecție, o mai bună calitate a condițiilor de primire și decizii mai rapide și mai fiabile în materie de azil, ceea ce va permite statelor membre să răspundă provocărilor în materie de protecție internațională. Se urmărește tot mai mult garantarea unei legături între responsabilitate și solidaritate, pe bază de voluntariat, în materie de azil. Aceasta înseamnă, pe de o parte, că statele membre trebuie să respecte în totalitate normele acquis-ului UE și, pe de altă parte, că statele membre ar trebui să acorde sprijin acelor state membre care se confruntă cu presiuni ridicate temporare asupra sistemelor lor de azil. Un mecanism de avertizare timpurie, de pregătire și de gestionare a crizelor este, în prezent, consacrat în Regulamentul (CE) nr. 343/2003 al Consiliului din 18 februarie 2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe (Regulamentul Dublin). Strategia Națională privind Imigrația, aprobată prin HG 780 din 23.09.2015 statutează faptul că mobilitatea reprezintă un concept mai larg decât migrația în general și include o categorie largă de persoane, incluzând aici cercetătorii, oamenii de afaceri sau cei care își vizitează familia. Pe de altă parte, educația și pregătirea ocupă un rol important în procesul de integrare a migranților în societatea gazdă dar și pe piața muncii, de aceea o atenție deosebită ar trebui acordată politicilor în contextul migrației și mai ales al mobilității.

Politicile publice din domeniul migrației în România sunt influențate în mare măsură de documentele de referință europene și sunt susținute de fonduri UE. România are o strategie națională privind migrația de doar aproximativ un deceniu, iar în această perioadă numărul resortisanților țărilor terțe rezidenți în țară a rămas stabil la aproximativ 50.000 de persoane, iar numărul solicitanților de azil la aproximativ 1500 de persoane. Conform datelor pentru anii 2015-2019 furnizate de către Ministerul Afacerilor Interne, se poate observa o tendință ascendentă în ceea ce privește prezența străinilor pe teritoriul țării. Astfel, în această perioadă, numărul total al cetățenilor străini cu drept de ședere în România a crescut cu aproximativ 30%, de la 61.413 la 79.478.

De asemenea, s-a înregistrat o creștere de 67% a procentului de copii și tineri cu vârste cuprinse între 0-19 ani care au obținut dreptul de ședere pe teritoriul României în aceeași perioadă.

Astfel, numărul copiilor și tinerilor străini cu drept de ședere în România a crescut de la 9.430 în 2015 la 15.794 în 2019. Țările de proveniență cele mai comune atât pentru adulții cât și pentru copiii

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

și tinerii străini care au drept de ședere în România sunt Moldova, Turcia, China, Siria și Israel. Cele mai mari creșteri înregistrate între 2015 și 2019 în rândul tinerilor sub 19 ani au fost Moldova (136%), Israel (218%), Maroc (134%), Serbia (92%), Ucraina (82%). Având în vedere faptul că aproximativ 70% din totalul acestor copii și tineri au vârste cuprinse între 15-19 ani, putem concluziona că majoritatea celor din Republica Moldova se află în România pentru studii, pe când cei din Turcia, China și Siria sunt preponderent copii și tineri aflați în România în baza reîntregirii familiei. Astfel, numărul tinerilor aflați în scop de studii în România a atins 3.882 de persoane, în scădere față de anul 2018, marea majoritate fiind reprezentată de tinerii din Republica Moldova.

Între 2015 și 2019 fluxul cel mai ridicat de astfel de tineri este reprezentat de tineri moldoveni, numărul cărora a crescut constant de la 1858 în 2015 la 2717 în 2019 (o creștere de 46%). Următoarele țări din care au venit cei mai mulți tineri cu scop de studii în România în această perioadă sunt Israel, Maroc și Ucraina, fiecare cu aproximativ minim 100 și maxim 330 de cazuri anual.

Principala responsabilitate în ceea ce privește politica de migrație, inclusiv integrarea migranților, îi revine Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI), o structură a Ministerului Afacerilor Interne. Printre alte sarcini, IGI gestionează cele șase centre de primire pentru refugiați, cinci situate în diferite colțuri ale țării, în apropierea granițelor naționale și unul în București. După obținerea statutului de refugiat sau a protecției subsidiare, accesul la muncă și la serviciile sociale sunt acordate în mod egal, la fel ca pentru cetățenii români sau ai UE.

Mai mult, IGI oferă tuturor migranților care au primit o formă de protecție în România (statut de refugiat sau protecție subsidiară) posibilitatea de a se înscrie în programul național de integrare. În fiecare dintre cele 6 centre regionale pentru solicitanți de azil din România, ofițerul responsabil de integrare se ocupă cu stabilirea nevoilor migranților și cu urmărirea programului de integrare convenit individual cu migranții. Programul de integrare le oferă o deschidere către cursuri de limbă română și alte facilități de integrare, cum ar fi subvențiile de stat, sprijinul pentru identificarea spațiilor de închiriat, consilierea individuală și medierea pe piața muncii. Acest sprijin este completat de organizațiile internaționale și de ONG-urile locale. După cum este specificat în strategia națională actuală privind imigrația, pentru sprijinul acordat pentru integrarea refugiaților și a resortisanților țărilor terțe, o prioritate cheie a autorităților publice este continuarea și extinderea parteneriatelor stabilite cu organizațiile internaționale, în special cu OIM și UNHCR și cu ONG-urile locale active în acest domeniu.

Un instrument cheie în finanțarea proiectelor legate de integrarea migranților este reprezentat de fondurile UE (anterior Fondul European pentru integrarea Resortisanților Țărilor Terțe și Fondul European pentru Refugiați și în prezent Fondul pentru Migrație și Integrare în Azil - FAMI). Aceste fonduri sunt gestionate de IGI și de proiectele de sprijin implementate în diferite regiuni de către ONG-uri și organizații internaționale. Până acum, participarea municipalităților la acest proces a fost redusă. Integrarea migranților a fost, de asemenea, printre activitățile eligibile în componentele Fondului Social European și în programele de subvenții elvețiene și SEE. Cu sprijinul FAMI, sub coordonarea IGI, au fost înființate cinci centre regionale de integrare și se așteaptă ca acestea să înceapă să furnizeze o varietate de servicii de sprijin și să utilizeze mediatori interculturali. O altă prioritate actuală este de a elabora proceduri și de a crea structuri la nivel județean care să orienteze cooperarea între diverși actori locali care pot contribui la acordarea de sprijin pentru integrarea migranților.

În România, Convenția cu privire la Drepturile Copilului a adus schimbări importante din momentul ratificării ei, în 1990.

Astfel, subiecte legate de drepturile copilului au fost introduse pe agenda politică. Exploatarea muncii copilului, copiii cu nevoi speciale, exploatarea sexuală, accesul copiilor la educație, copiii afectați de HIV/SIDA, copiii soldați, sunt subiecte discutate în forumuri naționale și internaționale. Acest moment reprezintă un progres important.

Prin Legea nr.18 din 28 septembrie 1990 România a fost printre primele state care au ratificat Convenția ONU, chiar în anul imediat următor adoptării acesteia în cadrul Adunării Generale a Națiunilor Unite.

Convenția exprimă întregul spectru al drepturilor omului – civile, economice, politice, sociale, culturale – și totodată prevede o dezvoltare completă a potențialului copilului într-o atmosferă de justiție și demnitate. Drepturile, clar exprimate în Convenție sunt importante și necesare, se susțin reciproc. În Convenție, drepturile copilului sunt clare, accesibile înțelegerii și concrete, iar prin aceasta este satisfăcută o primă condiție în procesul respectării lor. Conform Eurobarometrului Drepturile Copilului din 2008, realizat la solicitarea Comisiei Europene, cel mai mare grad de conștientizare din Uniunea Europeană privind existența unor drepturi ale copilului îl au tinerii români cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani. Astfel, 85% dintre copiii și tinerii chestionați au spus că își cunosc drepturile, numărul lor fiind cu 18 procente peste media UE. În ceea ce privește

respectarea drepturilor copilului la nivel european, cei mai mulți cred că drepturile copilului sunt foarte bine sau destul de bine respectate în țara lor, pe când 57% dintre respondenții României au spus că drepturile copilului nu sunt deloc sau sunt incomplet protejate.

Carta fundamentală a Uniunii Europene, în articolul 14-Dreptul la educație precizează că orice persoană are dreptul la educație, precum și la accesul la formare profesională și formare continuă. Acest drept include posibilitatea de a urma gratuit învățământul obligatoriu. Libertatea de a înființa instituții de învățământ cu respectarea principiilor democratice, precum și dreptul părinților de a asigura educarea și instruirea copiilor lor, potrivit propriilor convingeri religioase, filozofice și pedagogice, sunt respectate în conformitate cu legile interne care reglementează exercitarea acestora.

La nivel global, numai 63% dintre refugiați au acces la învățământ primar, 24% la învățământ secundar și o minoritate absolută, de 3%, la învățământ terțiar.

În România, accesul la educație al copiilor migranți și refugiați este garantat în aceleași condiții ca și pentru cetățenii români, în conformitate cu dispozițiile legii.

Mulți profesori au acum refugiați sau solicitanți de azil în sala de clasă. Predarea nou-veniților vine deseori cu nevoi specifice legate de achiziția și adaptarea limbajului la o nouă cultură și mediu. Unii copii refugiați pot suferi de stres sau traume care îi împiedică să participe pe deplin la activitățile școlare și necesită un sprijin specific.

Minorii solicitanți de azil au dreptul de a avea acces la educația preșcolară (3-6 ani) și la învățământul obligatoriu (6-18 ani), urmând aceleași reguli ca minorii cetățeni români, atâta timp cât nu se iau măsuri pentru a-i elimina pe ei sau pe părinții lor din România (articolul 17 alineatul (1) litera p) din Legea privind azilul). Educația generală obligatorie este formată din 10 clase și este împărțită în învățământul primar și secundar inferior. Învățământul obligatoriu se termină la vârsta de 18 ani [articolul 16 alineatele (1) și (2) din Legea Educației Naționale]. Educația pentru copiii refugiați este oferită în școli publice obișnuite unde sunt înscriși în clase obișnuite și învață împreună cu copiii români, având calitate de "audienți" pentru primul an. Un "audient" înseamnă că el /ea nu este inclus în clasă, progresul nu este testat oficial și nu primește note. În cadrul reformei din 2015, Legea privind azilul prevede un curs de pregătire intensivă gratuită pentru copiii care solicită azil, cu scopul de a facilita accesul acestora la educație înainte de înscrierea lor în sistemul național de învățământ (articolul 18 alineatele (1) - (4)) Legea privind azilul). Cursul de pregătire este organizat

de Ministerul Educației, prin Inspectoratele Școlare Județene (I.S.J.) în colaborare cu IGI-DAI. O condiție prealabilă pentru ca un copil să participe la un curs de pregătire este că el / ea a fost înscris în termen de 3 luni de la data la care a fost depusă cererea de azil. Participarea la cursuri pregătitoare nu privează un copil de dreptul de a fi înscris în calitate de asistent în anul relevant de studiu. Odată ce cursul pregătitor este terminat, nivelul de cunoaștere a limbii române este evaluat de către o Comisie de evaluare (stabilită de ISJ) și astfel înregistrarea solicitanților de azil în anul de studiu corespunzător este stabilit.

Echivalarea studiilor efectuate în afara României se realizează de către Comisia de echivalare a studiilor din cadrul Inspectoratelor Școlare Județene, pentru elevii proveniți din țări ale Uniunii Europene sau de către Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor din cadrul Ministerului Educației, în cazul elevilor sau adulților proveniți din afara UE. CNRED recunoaște actele de studii de nivel preuniversitar obținute în străinătate, prin evaluarea și stabilirea nivelului, domeniului și/sau a specializării, raportat la sistemul românesc de învățământ. În urma evaluării, CNRED poate recunoaște nivelul, domeniul de studii și/sau specializarea, automat sau prin susținerea de examene de diferență sau alte măsuri compensatorii. În aplicarea măsurilor compensatorii, CNRED colaborează cu Inspectoratele Școlare Județene și cu Inspectoratul Școlar al Municipiului București.

Această procedură se aplică atât pentru continuarea studiilor în România, cât și pentru accesul la piața forței de muncă. CNRED recunoaște, în baza unui dosar, în termen de 30 zile, actele de studii care atestă absolvirea studiilor de nivel bacalaureat, școala profesională și școala postliceală.

Prin aplicarea procedurii automate, CNRED recunoaște, fără a dispune susținerea de examene de diferență sau alte măsuri compensatorii, nivelul diplomei. În cazul în care programul de studii absolvit în străinătate are corespondent în România, CNRED recunoaște, la cerere, domeniul și/sau specializarea urmate.

Recunoașterea automată se aplică atât pentru continuarea studiilor în România, cât și pentru accesul la piața forței de muncă. Pentru continuarea studiilor în învățământul universitar din România, CNRED colaborează cu instituțiile de învățământ superior.

CNRED recunoaște, în baza unui dosar, în termen de 30 zile, actele de studii care atestă absolvirea studiilor de nivel bacalaureat, școala profesională și școala postliceală. CNRED aplică procedura de recunoaștere automată din anul 2008 pentru diplomele obținute la unități de învățământ din orice stat al Uniunii Europene, SEE și Confederația Elvețiană.

contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Copiii care solicită obținerea statutului de refugiat, precum și cei care au obținut acest statut beneficiază de protecție și asistență umanitară corespunzătoare pentru realizarea drepturilor lor.

Ei beneficiază de una dintre formele de protecție prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 102/2000 privind statutul și regimul refugiaților în România, aprobată cu modificări prin Legea nr. 323/2001, cu modificările și completările ulterioare. În situația în care copilul care solicită statutul de refugiat este neînsoțit de către părinți sau de un alt reprezentant legal, susținerea intereselor acestuia pe parcursul procedurii de acordare a statutului de refugiat se asigură de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului în a cărei rază administrativ-teritorială se află organul teritorial al Ministerului Internelor unde urmează a fi depusa cererea. Cererea pentru acordarea statutului de refugiat al copilului se analizează cu prioritate.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, în scopul susținerii adecvate a intereselor copilului desemnează o persoană cu studii superioare juridice sau de asistență socială din cadrul personalului propriu sau al unui organism privat autorizat, care să susțină drepturile copilului și să participe, alături de acesta, la întreaga procedură de acordare a statutului de refugiat. Până la soluționarea definitivă și irevocabilă a cererii de acordare a statutului de refugiat, cazarea copiilor se realizează într-un serviciu de tip rezidențial prevăzut de lege, aparținând Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului sau unui organism privat autorizat. Dacă copiii au împlinit vârsta de 16 ani, pot fi cazați și în centrele de primire și cazare aflate în subordinea Oficiului Național pentru Refugiați.

Conform Ordonanței Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit o formă de protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiul Economic European, cu modificările și completările ulterioare, în vederea integrării în societatea românească, este necesar să fie derulate de către instituțiile responsabile, o serie de programe/activități specifice de orientare culturală, consiliere și învățare a limbii române, cât și facilitarea accesului la o serie de drepturi economice și sociale, între care dreptul la educație (a se vedea prevederile art. 9,10,14 din cadrul Ordonanței Guvernului nr. 44/2004). De asemenea, Legea 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, include prevederi referitoare la cursul de inițiere în limba română și școlarizare, în cadrul art. 18- Accesul la educație al solicitanților de azil minori.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

În vederea integrării în sistemul de învățământ românesc, minorii care au dobândit protecție internațională în România beneficiază pe durata unui an școlar de un curs pregătitor de învățare a limbii române, intensiv și gratuit. Înscrierea se face pe tot parcursul anului calendaristic, iar frecventarea cursului poate continua pe parcursul anului școlar următor, după caz)

În perioada urmării cursului de inițiere în limba română minorii care au dobândit o protecție internațională în România participa gratuit, în cadrul unităților școlare, la activități didactice cu caracter teoretic, practic și recreativ, fără ca prezenta lor să fie înregistrată în documente oficiale.

La finalul cursului de inițiere în limba română o comisie de evaluare, ale carei componenta și funcționare se stabilesc prin ordin al ministrului educației naționale, apreciază nivelul de cunoaștere a limbii române și stabilește înscrierea minorilor care au dobândit o protecție internațională în România în anul de studiu corespunzător.

Ministerul Educației și Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură, la cerere, recunoașterea diplomelor, atestarea studiilor și calificărilor din țara de origine, în condițiile stabilite de legea română. Ministerul Educației în colaborare cu Ministerul de Interne elaborează o metodologie speciala de atestare a studiilor preuniversitare pentru străinii care au obținut o protecție internațională în România și care nu au documente doveditoare ale studiilor sau care, din motive obiective, nu se încadrează în actualele prevederi legale în domeniul recunoașterii și atestării studiilor străinilor în România, în scopul facilitării accesului pe piața forței de muncă sau al continuării studiilor.

România e considerată o țară de tranzit pentru migranți, dar pentru 80.000 de străini, ea este țară de destinație și, după cum arată situația actuală, eforturile de integrare a acestor copii sunt insuficiente. Unii sunt abia în clasa a doua la 17 ani, din cauza birocrației, alții nu au ce mânca, iar pentru părinții lor pandemia a însemnat adesea pierderea singurului venit. În primul trimestru din 2020 au solicitat azil în România 162 minori din Siria, Afganistan, Irak, Palestina, Egipt și altele.

Există mai multe categorii de migranți în România și Europa: **statutul de refugiat**, **protecție subsidiară -anterior denumită „protecție umanitară condiționată”**, **protecție temporară**. Pe de o parte refugiații și persoanele cu protecție subsidiară (tot o formă de azil, dar cu mai puține drepturi decât au copiii refugiați). Copiii refugiați și cei cu protecție subsidiară au aceleași drepturi ca românii (denumiți generic persoane cu protecție internațională). Aceasta se aplică și adulților, care

nu au însă drepturi politice -de a vota și de a fi votați. Teoretic au acces la sistemul de educație, la sănătate, în aceleași condiții ca cetățenii români, în plus pot obține cetățenia doar după 4-5 ani de sedere. Refugiații sunt protejați de Convenția Internațională privind statutul refugiaților, primesc protecție internațională pentru că întoarcerea în țara lor de origine le-ar pune siguranța și chiar viața în pericol. Părinții lor au dreptul la muncă în aceleași condiții ca românii.

Deși au aceleași drepturi, au probleme de locuire, pentru că pot sta în centrul de cazare al Ministerului de Interne o perioadă limitată, după care ar trebui să-și găsească locuința cu chirie. Apoi părinții au în general mai mulți copii, deci mama nu poate lucra, adică tatăl are nevoie de un venit suficient de mare.

Mai sunt și alte categorii de străini în România, categoria resortisanților din țări terțe: cei căsătoriți cu un cetățean român, cei veniți pentru reîntregirea familiei, în scop de studii, în scop de muncă și altele. Aceștia au drepturi specifice și sunt uneori foarte vulnerabili.

Educația este un drept fundamental, vital în restabilirea speranței și demnității copiilor nevoiți să-și părăsească țările de origine. De asemenea, educația un mijloc indispensabil pentru integrare, responsabilizându-i pe toți cei implicați să joace un rol activ în comunitatea din țara de azil și în viața politică, economică, socială și culturală.

În practică, copiii sunt greu de integrat în sistemul de învățământ pentru că nu vorbesc română, nu au acte de studii. În general persoanele cu protecție internațională care vin în Europa nu au acte de niciun fel, uneori nici de identitate. Fără acte de studii e foarte dificil să echivalezi studiile în sistemul educațional românesc. La școală pot fi audienți în primul an în care vin, dar ei nu sunt în bugetul Ministerului Educației, nu primesc profesori de sprijin, cursurile de română sunt foarte puține, se țin în alt loc decât școală la care sunt înscriși, nu primesc manuale, nu sunt în catalog, în sistemul informatic al Ministerului Educației, nu primesc burse sociale și nu fac parte din programele sociale.

Faptul că sunt audienți nu înlesnește deloc acumularea de cunoștințe în materiile pe care nu le-au studiat. Nu există un program prin care ei să recupereze materiile pe care nu le-au studiat în țară de origine. Nu au cunoștințe de terminologie de specialitate, învață să se descurce în limba română de la colegi, dar nu știu matematică sau geografie în română. Încă un exemplu, dacă ei nu au acte de studiu care să poată fi echivalate în România, trebuie să dea examene la toate materiile de studiu din anii anteriori pentru refacerea foii matricole a elevului.

Fundația Terre des hommes România face parte din **Coaliția pentru Drepturile Migranților și Refugiaților** și colaborează cu **Inspectoratul General pentru Imigrări** și cu alte instituții cu responsabilități în domeniul migrației a constatat că, în practică, copiii migranți întâmpină dificultăți în accesarea dreptului lor la educație:

- Nevoile copiilor migranți sunt diverse și se bazează pe o serie de factori individuali și transversali, cum ar fi originea etnică, vârsta, condițiile socio-economice, vârsta la care au migrat, țara de origine, durata șederii în țara gazdă etc. Datorită diverselor motive, inclusiv a lipsei unui sprijin adecvat, copiii și tinerii străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale din prima generație se confruntă cu provocări de învățare, ceea ce duce la o performanță academică mai scăzută. Literatura arată că există măsuri care pot îmbunătăți performanța școlară dar ele nu sunt puse în practică în mediul școlar din România.
- Se confruntă cu bariere lingvistice. Copiii migranți au dificultăți de a învăța limba română și de a păstra legătura cu limba maternă. Nu beneficiază de sprijin suficient pentru învățarea limbii române și dobândirea unor cunoștințe specifice, corelate cu profilul anului de studiu în care vor fi înscriși. Sunt înscriși la școală în clase inferioare vârstei lor (chiar și cu 4 ani școlari mai puțin). Nu beneficiază de cursuri de recuperare a decalajelor școlare. Se confruntă cu o capacitate școlară insuficientă, atât în termeni de resurse cât și în ceea ce privește personalul instruit să lucreze cu copii și tineri străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale.
- În anul în care sunt doar audienți, copiii migranți nu au acces la manuale, rechizite, burse, programe de tipul „Laptele și cornul”. Nefiind înscriși în Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România, aceștia nu beneficiază de finanțarea per elev de la bugetul de stat; profesorii nu le pot acorda atenția necesară în clasă și nu beneficiază de asistența profesorilor de sprijin.
- Au probleme psihosociale, datorită situațiilor cu care s-au confruntat în țările de origine, în țările de tranzit sau la destinație, în lipsa îndrumărilor și a instruirii consilierilor școlari și a profesorilor de a lucra cu copii și tineri străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale.
- Au oportunități limitate în adolescență, în special cei cu vârste cuprinse între 15 și 17 ani, care au mai multe dificultăți la integrarea în școlile liceale publice sau în instituțiile de formare profesională; unii dintre ei au depășit vârsta învățământului obligatoriu, iar programul *A doua șansă* nu este adaptat pentru ei; nu beneficiază de burse de studiu și alte ajutoare (cum ar fi chiriile subvenționate) ca să poată urma studiile și sunt obligați să lucreze pentru a se întreține.

- Sunt afectați de bullying, de tratamente discriminatorii, au dificultăți în relația cu profesorii și colegii de clasă și, uneori, cu ceilalți părinți.
- Nu sunt incluși în programe și proiecte care se adresează nevoilor lor specifice și riscă, încă o dată, să fie excluși din învățământul la distanță, copii migranți nefiind eligibili pentru o tabletă gratuită, dintre cele distribuite de Ministerul Educației și Cercetării.

În România, ca și în alte țări europene migrația afectează viața copiilor în diferite moduri: copiii migrează cu părinții sau sunt lăsați acasă, alți copii se întorc sau vin pentru prima oară aici, neînsoțiți sau împreună cu părinții, din țări fragile și afectate de conflicte. În acest domeniu, este necesar să se prevină migrația nesigură a copiilor și tinerilor și de a ne asigura că acei copii deja afectați de migrație au acces la drepturile lor fundamentale.

Pentru a facilita integrarea copiilor migranți și refugiați în România, unitățile școlare și ONG-uri se implică în a realiza activități educaționale, sociale și sportive și îi conectăm cu alți copii și tineri de aici.

Prin proiecte Erasmus+, ONG-uri au obținut finanțare pentru proiecte care au ca obiectiv creșterea capacității specialiștilor din migrație și din sistemul de protecție a copilului de a identifica, gestiona și a preveni cazurile de violență de gen asupra copiilor și tinerilor migranți (refugiați, solicitanți de azil, resortisanți ai țărilor terțe) și de a crește nivelul de conștientizare și acțiune în rândul copiilor și tinerilor migranți în situații de violență de gen.

Copiii afectați de migrație trec printr-o perioadă de ruptură a dezvoltării lor, a copilăriei, inclusiv a capacității de a învăța. Toate acestea pot avea efecte pe termen lung atât asupra lor, cât și asupra societății, dacă nu li se oferă sprijin. Este necesar a fi depuse eforturi pentru a crește incluziunea și de a îmbunătăți capacitatea de învățare a copiilor de școală primară și secundară afectați de migrație, prin crearea și îmbunătățirea climatului în școli și acasă, prin creșterea gradului de conștientizare asupra drepturilor și legilor care îi protejează și prin oferirea de sprijin suplimentar în școli și familii ce le va îmbunătăți învățarea socio-emoțională contribuind în acest sens la binele lor general.

Prin proiectul TIREF, peste 500 de profesori din Romania au lucrat cu instrumente inovatoare realizate în cadrul proiectului, unii și-au însușit alții și-au consolidat cunoștințele despre incluziunea în educație a copiilor migranți, cu statut de refugiați. Prin colaborarea partenerilor din România, Bulgaria, Grecia, Italia și Turcia, au fost colectate și traduse atât în

limba oficială a proiectului cât și în limbile țărilor partenere 87 de exemple de proiecte de bună practică, constând din manuale, fișe de lucru, videoclipuri, seturi de instrumente, jocuri de rol, precum și sfaturi de îndrumare și evaluare care au fost puse la dispoziția cadrelor didactice atât pe portalul proiectului cât și pe site-ul ISJ Dolj. Versiunea română a portalului a fost accesată și materialele postate aici au fost de un real folos.

Am realizat - întâlniri, mese rotunde, seminarii, conferințe, instruiți pilot cu cadre didactice în special din județul Dolj: Calafat, Bechet, Dăbuleni, Craiova, Băilești, dar și din țară, întâlniri facilitate de inspectorii de proiecte educaționale din fiecare județ. Am colaborat în acest sens și cu comunitățile locale din localități doljene.

Învățarea de la egal la egal ca metodă inovatoare de promovare a educației incluzive metodă realizată în cadrul proiectului în GHIDUL METODEI DE ÎNVĂȚARE ÎN PERECHI, a fost utilizată în școlile românești. De asemenea Instrumentul online pentru metodologia de evaluare a cunoștințelor prealabile și recunoașterea și validarea rezultatelor învățării obținute în timpul procesului de învățare a fost foarte util la clasă, așa cum a rezultat în perioada de pilotare.

Ce vrem să realizăm în acest domeniu?

Să atragem atenția asupra următoarelor necesități de care guvernarea ar trebui să țină cont, necesități semnalate într-un fel sau altul și de către alte ONG-uri care lucrează în domeniu :

- Realizarea unei legislații care să conducă la îmbunătățirea accesului copiilor și tinerilor la învățarea limbii române și facilitarea dobândirii unor cunoștințe specifice, care să fie corelate cu profilul viitoarei pregătiri corespunzătoare anului de studiu în care va fi înscris elevul;
- Oferirea de sprijin direcționat prin intermediul unor fonduri și programe;
- Furnizarea unor programe pentru îndrumarea și formarea conducerii unităților de învățământ și a cadrelor didactice pentru a asigura o educație accesibilă, de calitate și incluzivă pentru copiii străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale, prin consolidarea capacității școlilor de a prelua astfel de elevi, a unor programe de instruire specifică, formală, privind diversitatea, pedagogia interculturală și dezvoltarea limbajului;
- Includerea în bugetul național al finanțării per elev audient

- Alocarea în școli a bugetelor necesare pentru organizarea și desfășurarea cursului intensiv de inițiere în limba română pentru copii și tineri străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale, suplimentarea numărului de locații unde sunt organizate cursuri de limba română pentru copii, organizarea acestora în toate orașele importante ale țării, unde au reședința sau rezidența un număr semnificativ de străini/ migranți.
- În ceea ce privește educație timpurie, se simte necesitatea asigurării accesului la serviciile de educație timpurie pentru migranți în cadrul unităților școlare și promovarea integrării acestora în învățământul primar, secundar și secundar superior, inclusiv educație profesională și scheme de formare, în conformitate cu articolul 28 din Convenția privind Drepturile copilului și ale Planului de acțiune al CE (2016).
- Realizarea cadrului legislativ pentru înscrierea copiilor și tinerilor audienți în Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIR) astfel încât aceștia să-și poată exercita drepturile, în special la manuale, mobilier școlar, rechizite, burse sociale, Programele Ministerului Educației
- Reglementarea consilierii școlare a imigranților prin Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională
- Realizarea unor programe comunitare de familiarizare a imigranților cu specificul țării noastre : limbă, tradiții, cultură etc.
- Implicarea profesorilor de sprijin în vederea susținerii copiilor și tinerilor migranți care întâmpină dificultăți în integrarea în sistemul de învățământ, pentru învățarea limbii române (pentru dobândirea competențelor lingvistice necesare susținerii evaluărilor la fiecare disciplină), pentru participarea la examene (în special la testele la toate materiile necesare reconstituirii foii matricole pentru toți anii de studiu, în cazul copiilor și tinerilor străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale care nu pot face dovada studiilor) sau în ceea ce privește incluziunea la nivelul clasei.
- Elaborarea și finanțarea unui program național, la nivelul Ministerului Educației, pentru integrarea copiilor și tinerilor migranți în sistemul educațional, inclusiv prin programe adaptate nevoilor lor, de tipul Școală după școală, finanțate de la bugetul de stat sau/și prin Fondul Social European.
- Elaborarea de către Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne, a unei metodologii speciale de atestare a studiilor preuniversitare pentru străinii care au obținut o formă de protecție în România și care nu au documente doveditoare ale studiilor

sau care, din motive obiective, nu se încadrează în actualele prevederi legale în domeniul recunoașterii și atestării studiilor străinilor în România, în scopul facilitării accesului pe piața forței de muncă sau al continuării studiilor, în conformitate cu OUG nr. 44/2004.

- Elaborarea, de către Ministerul Educației și Cercetării, a metodologiilor de evaluare a competențelor obținute prin mijloace formale și informale în cazul copiilor și tinerilor străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale.
- Asigurarea accesului la învățământ gratuit până la clasa a XII-a pentru tinerii migranți, pentru a evita situațiile în care aceștia abandonează școala datorită costurilor școlare mari.
- Simplificarea procedurilor și eficientizarea procesului de recunoaștere a diplomelor de studii pentru copiii și tinerii străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale.
- **Organizarea și desfășurarea cursului de limba română pentru migranți prin:**
- Predarea cursului intensiv de inițiere în limba română adaptat vârstei cursanților și structurat pe niveluri de pregătire.
- Alocarea bugetelor necesare pentru organizarea și desfășurarea cursului intensiv de inițiere în limba română pentru copii și tineri străini, solicitanți de azil și beneficiari ai protecției internaționale.
- Eliminarea limitării dreptului beneficiarilor de protecție internațională de a participa la aceste cursuri doar în primul an de la obținerea formei de protecție.
- Suplimentarea numărului de locații unde sunt organizate cursuri de limba română pentru copii,
- Organizarea cursurilor de limba română în toate orașele importante ale țării, unde au reședința sau rezidența un număr semnificativ de străini/ migranți.
- Formarea continuă a profesorilor care predau limba română ca limbă străină; realizarea unor parteneriate cu universități de profil care să asigure formarea acestor cadre didactice; identificarea profesorilor-resursă (cu vechime în acest sistem) și constituirea, la nivel național, a unei rețele de profesori specializați; recunoașterea specializării (predarea limbii române ca limbă străină);
- Necesitatea dezvoltării unor proceduri interne unitare pentru toate instituțiile de învățământ care școlarizează minori străini pentru evitarea problemelor/blocajelor în cazul transferurilor acestora;
- Tipărirea manualelor și caietelor de exerciții de limba română pentru străini și alocarea de resurse pentru realizarea unor materiale audio-video complementare.

- Co-interesarea profesorilor care predau limba română pentru străini prin înlocuirea sistemului de ”plată cu ora” cu contracte de prestări servicii cu profesorii sau cu alți furnizori (universități, ONG-uri) sau prin includerea orelor de limba română în norma didactică a profesorului.
- Scăderea numărului minim de participanți impus de lege pentru a forma o grupă de studiu.
- Desfășurarea cursurilor și pe parcursul vacanțelor, nu doar pe perioada anului școlar.
- **Acces la programul „A doua șansă” prin:**
- Adaptarea Programului ”A doua șansă” sau introducerea unui curriculum adaptat pentru cetățenii străini și eficientizarea programului pentru copiii și tinerii migranți care din diverse motive au abandonat școala sau care nu au fost școlarizați.
- Împărțirea claselor pe grupe de vârstă, întrucât amestecul între cursanții minori și adulți în cadrul aceleiași clase inhibă învățarea.
- Extinderea numărului de școli care organizează programul “A doua șansă” și publicarea listei acestora.
- **Accesul tinerilor migranți pe piața forței de muncă prin:**
- Asigurarea accesului la formare profesională și ucenicie pe perioada derulării programului „A doua șansă”.
- Includerea refugiaților care nu dețin documente de studii în programe de ucenicie la locul de muncă (HG nr. 423/2019), pentru a putea fi calificați și pentru a putea obține un certificat de calificare.